

Aleg. 323

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

Wysoki Sejmie!

Komisja gospodarstwa krajowego wita z żywym zadowoleniem przedłożenie Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

Frekwencya w tych szkołach wzrasta, — co już zeszłego roku komisja gospodarstwa krajowego z uznaniem podnosiła, a co obecnie z większym jeszcze naciskiem zaznaczyć należy.

Porównując frekwencye z lat ostatnich, a mianowicie z pięciolecia (od roku 1896/7) — okazuje się, że liczka uczniów podwoiła się, a od roku ubiegłego wzrosła o jedenastu uczniów.

Jakkolwiek dopuszczano uczniów do korzystania z nauki w niższych szkołach rolniczych tylko na podstawie bardzo ścisłego wyboru, a to przez postawienie wyższych wymagań przy egzaminach wstępnych, to jednak we wszystkich szkołach przyjęto o 81 uczniów więcej, aniżeli w roku poprzednim.

Stały ten wzrost uczniów, zajęcie wszystkich miejsc w internatach — dowodzi, że ludność nasza coraz więcej uznaje pożytek krajowych niższych szkół rolniczych i rokuje dalszy rozwój tych zakładów naukowych, tak pożądaných i potrzebnych ze względu na ścisły rolniczy charakter kraju naszego.

Jak z jednej strony szczerze cieszyć się należy z wzrostu frekwencji w niższych szkołach rolniczych, tak z drugiej strony już teraz zwrócić należy pilną uwagę na sposoby rozwiązania kwestyi, gdy nie przesadzając czasu, kiedy to nastąpić może — okaże się potrzeba powiększenia zakładów naukowych tego typu *).

	Etat uczniów	Było w r. 1900/1	Było w r. 1901/2	
*) Bereźnica	45	28	42	Na rok szkolny 1902/3
Horodenka	40	40	43	Miejsc wolnych 70
Jagielnica	38	37	38	
Kobiernice	42	41	42	Zgłoszeń 130
Suchodół	48	37	48	
Razem	213	183	213	

Powszechnie wiadomą jest rzeczą, z jakimi trudnościami wależy Wydział krajowy przy pozyskaniu nowych sił nauczycielskich. — Już sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z roku zeszłego uznaje za rzecz pierwszorzędного znaczenia, aby obmyśleć sposoby, któreby brakowi temu zaradziły.

W sprawozdaniu tegorocznem Wydział krajowy przedkładając (osobnem sprawozdaniem) sprawę regulacji płac nauczycielskich w niższych szkołach rolniczych, spodziewa się, że w ten sposób zachęci kandydatów, którzyby chcieli się temu stanowi poświęcić i na nauczycieli fachowych w niższych szkołach rolniczych wykształcić.

Komisya gospodarstwa krajowego uznaje te usiłowania Wydziału krajowego i z wielkiem zadowoleniem wita odnośne przedłożenie.

Pocieszającym faktem jest ta okoliczność, że w ubiegłym okresie sprawozdawczym nie było żadnych zmian w personalu nauczycielskim, co w połączeniu z poprzednimi wywodami każe się spodziewać, że może ustanie niebawem emigracya zawodowych sił nauczycielskich z krajowych niższych szkół rolniczych do innych zawodów i zakładów.

Przeszkodą i to jedną z największych do prawidłowego nauczania i uczenia się stanowi brak odpowiednich podręczników.

Sprawozdanie Wydziału krajowego pozwala spodziewać się, że sprawa ta niebawem pomyślnie rozwiązana zostanie za pomocą konkursów na napisanie podręczników do nauki w niższych szkołach rolniczych.

Pierwszy taki konkurs zamknięty dnia 30. kwietnia 1901 roku dał plon względnie obfity, gdyż przedłożono ośm prac z zakresu rolnictwa, hodowli i nauk przyrodniczych.

Ponieważ sprawozdanie Wydziału krajowego przedłożono Wysokiemu Sejmowi już 21. grudnia 1901 roku, a ocena podręczników na konkurs nadesłanych miała być załatwioną w początkach roku obecnego, przeto o wyniku tego konkursu sprawozdanie przytoczone żadnych bliższych szczegółów nie zawiera.

Komisya dla gospodarstwa krajowego wyraża życzenie, aby Wydział krajowy w przyszłym sprawozdaniu przedłożył daty statystyczne odnoszące się do wychowanków krajowych niższych szkół rolniczych co do stanowisk, jakie po ukończeniu szkoły zajęli.

Gdy dla całości obrazu działalności krajowych niższych szkół rolniczych komisya gospodarstwa krajowego stwierdzi, że we wszystkich zakładach naukowych nauka odbywała się prawidłowo i bez przerwy, a kurs rolniczy dla kandydatów na nauczycieli na kursach dopełniających rolniczych funkcjonował prawidłowo i dał dobre wyniki, to obraz ogólny byłby wyczerpany.

Komisya gospodarstwa krajowego przywiązuje wielką wagę do wizytacji, jakie z ramienia Wydziału krajowego wykonywane były — i w jeszcze częstszych wizytacjach upatruje wypróbowany środek, aby krajowe niższe szkoły rolnicze coraz doskonalszą czynność rozwijały.

Komisya gospodarstwa krajowego spodziewa się, że w wspólnych konferencyach nauczycieli tych zakładów znajdzie znakomity środek, które obok wycieczek naukowych, przez dyskusję między nauczycielami horyzont ich myśli rozszerzają od jednostronności i przeżycia strzegą a usposabiają do tem skuteczniejszej pracy na przyszłość.

Przechodząc do spraw szczegółowych komisya gospodarstwa krajowego zauważa, że co do sprawy powiększenia krajowej niższej szkoły rolniczej w Kobiernicach podziela zupełnie zdanie Wydziału krajowego, że z funduszków krajowych należy na razie tylko te czynić poprawki, które są najniezbędniejsze, a to ze względu, że budynki, w których mieści się wspomniany zakład, są własnością prywatną, a właściciel wzbrania się zawrzeć z Wydziałem krajowym kontrakt najmu na czas dłuższy, któryby umożliwiał amortyzację większych wydatków, jakieby krajłożył na przebudowanie budynków stanowiących własność prywatną a nie kraju, komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że Wydział krajowy w takim wypadku, gdyby z właścicielem budynków niższą szkołę rolniczą w Kobiernicach mieszczących nie mógł zawrzeć umowy, która obydwie strony kontraktujące by zadowalniała, wejdzie w rokowania z temi reprezentacjami powiatowemi i gminnymi oraz osobami prywatnymi — w zachodniej części kraju — które od szeregu lat o niższą szkołę rolniczą się starają, a życzeniu ich nie

można było zadość uczynić ze względu na trudności finansowe i brak sił nauczycielskich.

Tak samo zabezpieczyłoby należało przyszłość krajowej niższej szkoły rolniczej w Jagielnicy.

Stosunek tego zakładu naukowego odmienny od położenia szkoły w Kobiernicach o tyle trudniejszym jest do rozwiązania, że na gruncie wydzierżawionym od właściciela Jagielnicy hr. Lanckorońskiego, kraj z własnych funduszków postawił zakładowe budynki a dzierżawa niedługo się kończy.

Komisya gospodarstwa krajowego oczekuje co do Jagielnicy w sprawozdaniu za rok bieżący bliższych wyjaśnień, co do Kobiernicy zaś stawia osobną rezolucyę.

Niezałatwionem sprawozdaniem komisyi gospodarstwa krajowego z roku zeszłego (jak alegat 200 z 7. lipca 1901 roku) i sprawozdaniem Wydziału krajowego z 21. grudnia 1901 ma się stać zadość prośbie p. Jana Górskiego, który już od r. 1890 czynnym był w służbie krajowej jako nieetatowy nauczyciel w szkole uprawy lnu w Gródku a obecnie prowadzi szkołę uprawy dla roślin włóknistych w szkole w Suchodole. Mimo dłuższej służby krajowej p. Górski nie mógł być mianowanym stałym nauczycielem pomocniczym, gdyż przekroczył wiek wymagany od wstępujących do służby krajowej.

Powodując się względami słuszności, komisya gospodarstwa krajowego sądzi, że Wysoki Sejm w uznaniu długoletniej i skutecznej służby nauczycielskiej p. Górskiego zechce usunąć tę przeszkodę, udzielając p. Górskiemu veniam aetatis i zezwoli na wliczenie jego lat służby w szkole w Gródku jako wliczalne do emerytury.

W tym celu komisya gospodarstwa krajowego przedstawia Wysokiemu Sejmowi odpowiedni wniosek do uchwały.

Komisya gospodarstwa krajowego uznaje za słuszne i usprawiedliwione drobne wydatki nadzwyczajne, projektowane w sprawozdaniu Wydziału krajowego.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowych niższych szkołach rolniczych.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w razie, gdyby nie mógł z właścicielem budynków krajową niższą szkołę rolniczą w Kobiernicach mieszczących zawrzeć kontraktu dzierżawy obydwie strony zadawalniającego — wziął pod rozagę myśl przeniesienia tego zakładu i nawiązał w tym kierunku rokowania z temi reprezentacjami powiatowemi i gminnemi, oraz osobami prywatnemi — w zachodniej części kraju — które o założenie szkoły tego typu od szeregu lat się starają.

III. Sejm udziela p. Janowi Górskiemu, prowizorycznemu nauczycielowi uprawy roślin włóknistych w szkole rolniczej w Suchodole, veniam aetatis i upoważnia Wydział krajowy do przyjęcia lat służby p. Górskiego, spędzonych w krajowej szkole uprawy lnu w Gródku — jako wliczalnych do emerytury.

Przewodniczący
Gorayski

Sprawozdawca
Sękowski.

